

Správa o výsledku kontroly obnovy národných kultúrnych pamiatok so zameraním na lokality svetového kultúrneho dedičstva v múzeu Ružomberok a Dolný Kubín

Kontrola bola vykonaná na základe Plánu kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu SR (ďalej len „NKÚ SR“) na rok 2010.

Účelom kontroly bolo zhodnotiť koncepciu obnovy národných kultúrnych pamiatok (ďalej len „NKP“) v Slovenskej republike a preveriť postupy prideľovania finančných prostriedkov, osobitne na lokality svetového kultúrneho dedičstva; preveriť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosť a účelovosť pri čerpaní finančných prostriedkov na ich obnovu.

Predmetom kontroly bolo:

- charakteristika a opis kontrolovaných subjektov a národných kultúrnych pamiatok,
- charakteristika žiadostí o poskytnutie dotácie, projektov na obnovu národných kultúrnych pamiatok a zmlúv o poskytnutí dotácie,
- dodržanie účelu a podmienok poskytnutia dotácie,
- oprávnenosť výdavkov na realizáciu projektov,
- dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosti a efektívnosti,
- finančné kontroly projektov.

Kontrola bola vykonaná v Oravskom múzeu Pavla Országha Hviezdoslava v Dolnom Kubíne a v Liptovskom múzeu v Ružomberku za obdobie rokov 2006 – 2009.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1. Charakteristika a opis kontrolovaných subjektov a národných kultúrnych pamiatok

Oravské múzeum Pavla Országha Hviezdoslava v Dolnom Kubíne (ďalej len „OM“) a Liptovské múzeum v Ružomberku (ďalej len „LM“) sú príspevkové organizácie Žilinského samosprávneho kraja (ďalej len „ŽSK“). OM je správcom NKP Oravský hrad. V správe LM sú okrem iných NKP administratívna budova bývalého Soľného úradu v Liptovskom Hrádku a NKP hrad Likava. Vlastníkom všetkých vyššie uvedených NKP je ŽSK.

Oravský hrad v Oravskom Podzámku z 13. storočia bol za NKP vyhlásený dňa 27.02.1961 a zapísaný do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“). Bývalý Soľný úrad v Liptovskom Hrádku z 18. storočia bol v roku 2006 vyhlásený za pamätihodnosť mesta Liptovský Hrádok. Dňa 31.01.2007 bol ako NKP zapísaný do ÚZPF. Hrad Likava zo 14. storočia bol za NKP vyhlásený dňa 23.03.1963 a zapísaný do ÚZPF. Žiadna z uvedených NKP nie je v lokalite svetového kultúrneho dedičstva.

Z programu Obnovme si svoj dom Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) v rokoch 2006 – 2009 podporilo dva projekty obnovy Oravského hradu s celkovým rozpočtom vo výške 4 363 984,43 Sk (144 857,75 eur)¹. V roku 2006 to bol projekt reštaurovania historického barokového organa z kaplnky sv. Michala a v roku 2009 projekt reštaurovania renesančného dreveného kazetového stropu v Západnej bašte Oravského hradu.

¹ Všetky peňažné údaje uvádzané v tejto správe v slovenských korunách boli prerátané konverzným kurzom 1,00 euro = 30,1260 Sk.

Z projektov LM boli podporené dva projekty obnovy bývalého Soľného úradu v Liptovskom Hrádku z rokov 2006 a 2009 s celkovým rozpočtom 2 262 861,00 Sk (75 113,22 eur) a v roku 2009 jeden projekt obnovy hradu Likava s celkovým rozpočtom 15 940,00 eur.

OM a LM ako správcovia NKP spĺňali podmienky poskytnutia dotácií v súlade s príslušnými výnosmi MK SR o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR. Okrem prostriedkov MK SR boli na realizáciu vyššie uvedených projektov použité i prostriedky ŽSK a vlastné prostriedky LM a OM.

2. Charakteristika žiadostí o poskytnutie dotácie, projektov na obnovu národnej kultúrnej pamiatky a zmlúv o poskytnutí dotácie

Žiadosti o poskytnutie dotácie z programu Obnovme si svoj dom podal na MK SR ŽSK ako zriaďovateľ OM a LM. V prípade projektu obnovy bývalého Soľného úradu z roku 2006 podalo žiadosť LM.

Cieľom projektu OM Reštaurovanie barokového organa z kaplnky sv. Michala v Oravskom Podzámku (ďalej len „projekt obnovy organa“) bolo odborne zreštaurovať drevenú skriňu organa a obnoviť hudobnú časť nástroja. Predpokladaná výška obnovy bola v sume 2 969 000,00 Sk (98 552,75 eur). Podľa zmluvy so ŽSK o poskytnutí dotácie z rozpočtu MK SR výška poskytnutej dotácie bola v sume 500 000,00 Sk (16 596,96 eur), pričom sa OM zaviazalo spolufinancovať projekt obnovy organa z iných zdrojov najmenej v sume 296 000,00 Sk (9 825,40 eur).

Zámerom projektu OM Reštaurovanie renesančného dreveného stropu v Západnej bašte Oravského hradu v Oravskom Podzámku NKP (ďalej len „projekt obnovy stropu“) bolo obnoviť pôvodný renesančný drevený kazetový strop z roku 1670, ktorý bol v havarijnom stave a hrozilo jeho zrútenie. Celkové náklady na tento projekt boli v sume 46 305,00 eur. Výška dotácie z MK SR bola v sume 16 239,00 eur. OM sa v zmluve so ŽSK o poskytnutí dotácie zaviazalo použiť iné zdroje financovania najmenej v sume 2 315,00 eur.

Projekt LM z roku 2006 Ukončenie rekonštrukcie fasády historického objektu Soľný úrad – Národopisné múzeum Liptovský Hrádok (ďalej len „obnova SÚ 2006“) bol zameraný na dokončenie výmeny pôvodných poškodených okien a dverných otvorov a obnovu poškodenej vonkajšej omietky. Celkový rozpočet tohto projektu bol v sume 1 691 311,00 Sk (56 141,24 eur). Schválená dotácia bola v sume 500 000,00 Sk (16 596,96 eur). LM sa v zmluve o poskytnutí dotácie uzavretej so ŽSK zaviazalo financovať projekt aj z iných zdrojov najmenej vo výške 150 000,00 Sk (4 979,09 eur).

Cieľom projektu obnovy administratívnej budovy v Liptovskom Hrádku – NKP (ďalej len „obnova SÚ 2009“) bolo dokončiť obnovu vonkajšej fasády Soľného úradu finálnou farebnou úpravou a realizáciou umelecko-remeselných prác. Výška konečných úprav fasády bola rozpočtovaná v sume 18 972,00 eur. Podľa zmluvy so ŽSK o poskytnutí dotácie LM získalo z rozpočtu MK SR 11 000,00 eur, pričom sa uvedený projekt zaviazalo financovať aj z iných zdrojov najmenej v sume 949,00 eur.

Zámerom projektu obnovy hradu Likava (ďalej len „projekt obnovy Likavy“) bolo zamerať súčasný stav NKP, vypracovať architektonicko-historický výskum, statický posudok hradu a ideový zámer pre jeho využitie. MK SR zo svojho rozpočtu podporilo sumou 4 500,00 eur spracovanie architektonicko-historického výskumu. Výška financovania projektu

obnovy Likavy z iných zdrojov bola podľa zmluvy medzi LM a ŽSK určená najmenej v sume 797,00 eur.

Zmluvy o poskytnutí dotácií z rozpočtu MK SR uzavreté medzi ŽSK na jednej strane a OM a LM na strane druhej obsahovali účel použitia dotácií, výšku poskytnutých dotácií v členení na nákladové položky, podmienky použitia a vyúčtovania dotácií a sankcie pre prijímateľov za nedodržanie zmluvných podmienok. Ani k jednej zo zmlúv nebol vypracovaný žiadny dodatok, ktorým by boli menené ich ustanovenia.

3. Dodržanie účelu a podmienok poskytnutia dotácie

Reštaurovanie barokového organa z kaplnky sv. Michala a reštaurovanie renesančného dreveného kazetového stropu v Západnej bašte Oravského hradu, obnova vonkajších fasád Solného úradu a vypracovanie architektonicko-historického výskumu hradu Likava patrili medzi činnosti, ktoré podľa zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) zahŕňali ochranu pamiatkového fondu. Tým uvedené projekty spĺňali podmienky na poskytnutie dotácie z rozpočtu MK SR.

V prípade projektu obnovy stropu OM nedodržalo zmluvne určený termín na predloženie vecného vyhodnotenia projektu a finančného vyúčtovania poskytnutej dotácie a termín na predloženie oznámenia o nevzniknutí výnosu z poskytnutej dotácie na adresu ŽSK. Termín na zaslanie avíza o výnosoch z poskytnutej dotácie na adresu ŽSK nedodržalo i LM v prípade obnovy SÚ 2009 a projektu obnovy Likavy. Okrem toho v rozpore so zmluvou o poskytnutí dotácie LM nezaslalo ŽSK vecné vyhodnotenie projektu obnovy Likavy spolu so stanoviskom Krajského pamiatkového úradu Žilina (ďalej len „KPÚ“) k spracovanému architektonicko-historickému výskumu.

Za architektonicko-historický výskum LM zaplatilo 5 297,00 eur, t. j. o 317,00 eur viac ako bolo uvedené v rozpočte projektu obnovy Likavy, čo bolo v rozpore so zmluvou o poskytnutí dotácie z rozpočtu MK SR, podľa ktorej prijímateľ bol oprávnený použiť na úhradu príslušného výdavku najviac sumu 4 980,00 eur. LM tým zároveň neekonomicky použilo verejné finančné prostriedky, čím porušilo finančnú disciplínu podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon rozpočtových pravidlách verejnej správy“).

4. Oprávnenosť výdavkov na realizáciu projektu

Všetky skontrolované výdavky na realizáciu projektov OM a LM zodpovedali akceptovateľným výdavkom podľa príslušných metodických pokynov MK SR pre žiadateľov o poskytnutie dotácie z programu Obnovme si svoj dom. Výdavky boli oprávnené aj podľa zmlúv o poskytnutí dotácií z rozpočtu MK SR, len v prípade architektonicko-historického výskumu hradu Likava LM prekročilo zmluvou určenú výšku výdavku.

5. Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosti a efektívnosti

NKÚ SR preveril všetky účtovné doklady súvisiace s reštaurovaním barokového organa a renesančného dreveného stropu na Oravskom hrade, s obnovou administratívnej budovy bývalého Soľného úradu v Liptovskom Hrádku a s obnovou hradu Likava v rokoch 2006 – 2009 v celkovej sume 11 122 230,61 Sk (369 190,42 eur), čím bola vykonaná 100 % kontrola.

Reštaurátorské práce na barokovom organe z kaplnky sv. Michala a reštaurátorské práce na renesančnom drevenom strope v Západnej bašte Oravského hradu boli podľa súpisov prác k prevereným faktúram začaté skôr ako KPÚ schválil návrhy na reštaurovanie barokového organa a renesančného dreveného stropu. Neboli tak dodržané podmienky rozhodnutí KPÚ k zámerom obnovy NKP, čím došlo k priestupku na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa pamiatkového zákona.

Na základe faktúr predložených NKÚ SR boli reštaurátorské práce na renesančnom drevenom kazetovom strope v Západnej bašte Oravského hradu začaté v júni 2009 a dokončené v decembri 2009. Fyzickou kontrolou na Oravskom hrade dňa 25.01.2010 bolo zistené, že renesančný drevený strop nebol inštalovaný na svojom mieste. Fyzickou obhliadkou dňa 25.02.2010 NKÚ SR zistil, že sa nachádzal v reštaurátorskom ateliéri v Pezinku. Fakturované záverečné reštaurátorské práce v celkovej sume 14 502,00 eur tak OM uhradilo skôr ako boli v skutočnosti zrealizované. Vzhľadom na závery kontrolného dňa zamestnancov OM v reštaurátorskom ateliéri a z neho vyplývajúceho dodatku k zmluve o dielo, na základe ktorého sa reštaurátor zaviazal odovzdať dielo do 30.04.2010, bolo uhradenie vyššie uvedených prác poskytnutím preddavku bez zmluvného dojednanja, čím OM nepostupovalo v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy a porušilo finančnú disciplínu vo výške 14 502,00 eur.

Výdavky za prípravné práce na reštaurovaní dreveného stropu OM nesprávne zatriedilo medzi kapitálové výdavky a účtovalo ich v prospech účtu 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku (ďalej len „účet 042“). Podobne LM nesprávne zatriedilo výmenu okien a dverí na Soľnom úrade medzi kapitálové výdavky a účtovalo v prospech účtu 042. LM taktiež nesprávne zatriedilo pamiatkový prieskum fasády Soľného úradu medzi údržbu budov, zameranie súčasného stavu a architektonicko-historický výskum hradu Likava medzi všeobecné služby. LM nesprávne účtovalo nákup farieb ako službu, poskytnuté preddavky nesprávne účtovalo v prospech účtu 042. V uvedených prípadoch OM a LM nedodržali platnú rozpočtovú klasifikáciu, čím nepostupovali v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy a nedodržali platné postupy účtovania, čím postupovali v rozpore so zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Podľa zisťovacích protokolov priložených k faktúram z obnovy Soľného úradu dodávateľ stavebných prác v mesiacoch október až december 2008 postavil lešenie s celkovou plochou 1 663,895 m², ale vyfakturoval si používanie až 3 686,7 m² lešenia. Pri jednotkovej cene 17,90 Sk/m² za každý mesiac používania lešenia LM zaplatilo o 36 208,21 Sk (1 201,89 eur) viac. Uhradením použitia väčšej plochy lešenia ako bolo v skutočnosti postavené LM nehospodárne použilo verejné finančné prostriedky, čím nedodržalo zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, a tým porušilo finančnú disciplínu vo výške 36 208,21 Sk (1 201,89 eur).

Kontrolou vykonávania predbežnej finančnej kontroly výdavkov v projektoch obnovy bolo zistené, že OM v jednom prípade vykonalo predbežnú finančnú kontrolu bez uvedenia

dátumu. LM nevykonalo predbežnú finančnú kontrolu v 10 prípadoch a v 11 prípadoch neuviedlo pri predbežnej finančnej kontrole dátum jej vykonania. V jednom prípade OM vykonalo priebežnú finančnú kontrolu po zrealizovaní overovanej finančnej operácie a v štyroch prípadoch z priebežnej finančnej kontroly, ktoré nezistili žiadne nedostatky, OM vypracovalo namiesto záznamu správu. V jednom prípade LM overilo súlad faktúry so zmluvou o dielo, napriek tomu že fakturovaná suma bola o 4 307,00 eur vyššia ako bolo dohodnuté v zmluve o dielo. V týchto prípadoch OM a LM nepostupovali v súlade so zákonom č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V deviatich prípadoch OM vykonalo predbežnú finančnú kontrolu s dátumom pred prijatím overovaných účtovných dokladov.

6. Finančné kontroly projektov

NKÚ SR zistil, že MK SR nevykonalo žiadnu následnú finančnú kontrolu použitia poskytnutých dotácií na realizáciu projektov reštaurovania barokového organa z kaplnky sv. Michala a renesančného dreveného kazetového stropu v Západnej bašte Oravského hradu, projektov obnovy administratívnej budovy bývalého Soľného úradu v Liptovskom Hrádku a obnovy hradu Likava.

Zhrnutie

Kontrolou dvoch projektov obnovy NKP Oravského hradu, dvoch projektov obnovy NKP Soľného úradu v Liptovskom Hrádku a jedného projektu obnovy NKP hradu Likava v rokoch 2006 – 2009, ktoré boli podporené z prostriedkov MK SR a ŽSK, bolo zistené dodržanie účelu poskytnutých dotácií.

Reštaurátorské práce na barokovom organe z kaplnky sv. Michala a na renesančnom drevenom strope v Západnej bašte Oravského hradu sa začali skôr ako KPÚ odsúhlasil predložené návrhy na reštaurovanie. Tým neboli dodržané podmienky rozhodnutí KPÚ k zámerom na reštaurovanie a došlo tak k priestupku na úseku ochrany pamiatkového fondu. Na záverečné reštaurátorské práce na renesančnom drevenom strope poskytlo OM pred ich samotnou realizáciou zmluvne nedohodnutý preddavok v sume 14 502,00 eur, čím porušilo finančnú disciplínu.

Pri obnove Soľného úradu LM okrem iného uhradilo aj prenájom lešenia vo väčšej ploche ako bolo postavené, čím porušilo finančnú disciplínu v sume 1 201,89 eur. V prípade obnovy hradu Likava LM prekročilo povolený rozpočet na architektonicko-historického výskumu o 317,00 eur, čím nedodržalo zmluvne určenú podmienku a nehospodárnym použitím verejných prostriedkov porušilo finančnú disciplínu.

Zistené boli i prípady nesprávneho zatriedenia výdavkov a nedodržanie platných postupov účtovania.